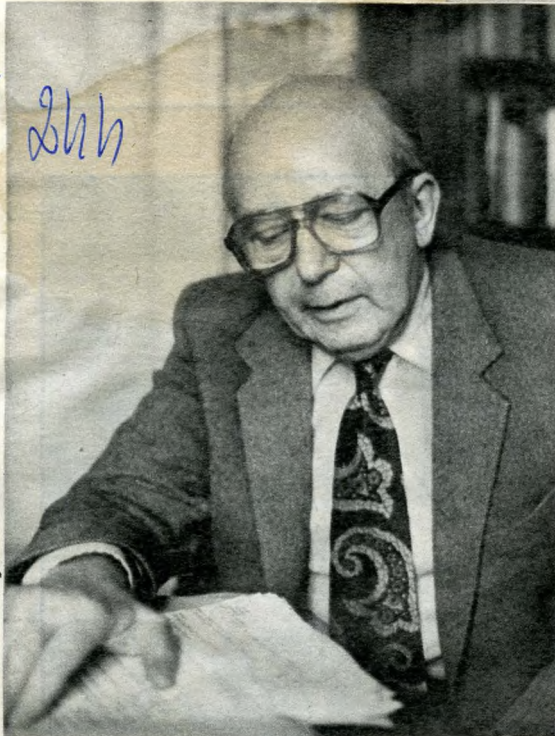

1983 NOV 2 6
NŐK LAPJA

NÁDOR ILONA FELVÉTELE

Mindezt megtudhatja, ha megismerkedik Rajna György nyugdíjas takarékpénztári osztályvezető-helyettesével, de annál aktívabb Budapest-kutatóval, és meglátogatja őt egyetlen szobából, megszámlálhatatlan könyvből, katalógusból, albumból, fotográfiából, diaképből, regiszterfüzetből, műszaki rajzból, metszetből stb. álló otthonában.

Egy szenvedély kezdete

Rajna György édesapja banktisztviselő volt, ő maga is egész életében bankban dolgozott. Ide is — mivel 1931-ben, tehát válságos időkben érettségizett — a hátsó kapun jutott be, előbb a pécsi banknál helyezkedett el, csak két év múlva költözhetett vissza Budapestre. Először a Kereskedelmi Bank, aztán a Nemzeti Bank, 1949-től, megalakulásától pedig az Országos Takarékpénztár alkalmazottja. Azt lehetnének, hogy se a család, se a szakma nem táplálta azt a kutató és rendszerező szenvedélyt, ami már fiatalemberként meghatározni látszott a sorsát.

Csak hogy mégis a család alakította sajátos érdeklődését. Édesapja szépen rajzolt, egyik közeli rokona lelkesen fotózott. Innen a rajz-készséget, onnan a fotózás szeretetét örökölte.

Rajzolni tanult, és már gimnazista korában fényképezett. Elsősorban szobrokat, épületeket. A fényképeket aztán — erre meg a bélyeggyűjtés tanította meg — tárgyak szerint rendszerezte. A rajz és a fényképezés mellé járult a harmadik kedvtelés, az utazás. Három-négy ország kivételével Európa minden államában járt, de eljutott Ázsiába is. Utazásainak emlékéért 33 ezer fényképfelvétel őrzí, természetesen rendszerezve. Vagyis egy város vagy ország tölt meg egy-egy fiókot. A fotókat történelmi bevezető előzi meg, és megfelelő magyarázat egészíti ki. Az utazáshoz nyelvtudás szükségeltetik. Tud németül, angolul, franciául. A második világháborúban a fronton megtanult oroszul. A bankba munkakezdés előtt egy órával járt be, hogy az így nyert szabadidőben portugálul és hollandul tanuljon.

Mindezekon kívül szerette a zenét, megtanult zongorázni, sokat olvas, és amint mondja, újabb „káros” szenvedélye a televízió. De azért legkedvesebb időtöltése volt és maradt a műemlékek, szobrok, városképi érdekességű épületek felkutatása és számbavétele. Olyannyira, hogy fokozatosan ehhez az önmagára rótt feladathoz igazodott az egész élete. Szobáját pol-

BUDAPEST ENCIKLOPÉDIA

**HOL A LEGRÉGIBB ÁRVÍZTÁBLA?
HÁNY KÖZTÉRI SZOBOR VAN PESTEN?
KI VOLT DOBÓ KATICA?
MELYIK AZ A BIZONYOS TÍZ SZOBOR?**

cok, szekrények és újabb szekrények töltik meg, amelyeknek rakodóterét maximálisan kihasználja. Szenvedélye a családot is kiszorította a mindennapjaiból. Kétszer nősült ugyan, de egyik házassága se élte túl az öt esztendőt, s ellentétben az elvált emberek többségével, ezen csöppet sem csodálkozik.

Így lesz az ember közintézmény

Mára Rajna György nem egy jámbor gyűjtő, aki nyugdíjas éveit régi hobbija kiteljesítésének szenteli, hanem valóságos közintézmény, akinek katalógusait, jegyzeteit senki sem nélkülözheti, ha tudni akarja, mi minden található Budapesten. Mennyi és milyen szobor, dombormű, templom, vízközpő, megmentésre váró épület, díszkút, emlékmű, s ki tudja, még hányféle részlet, amitől egy város semmilyen más várossal össze nem téveszthető, amitől Budapest csak Budapest lehet.

Ezért aztán dolgozik a városszépítőknél, a vízügyi hivatalnak, a történelmi múzeumnak, a rádióknak, a televízióknak.

Tanulmányt írt a Budapesten föllelhető árvíz táblákról — 1732 és 1830 között ugyanis 12 áradást jegyeztek föl — s megtalálta köztük a legöregebbet, amit 1732-ben állítottak föl. Műszaki rajzokat készített az általa lajstromba szedett 380 kútról. A rádióban különféle műemlékekről tart rendszeresen néhány perces előadásokat. Részt vesz a tévé és más szervek által rendezett vetélkedők kérdéseinek összeállításában.

Jelenleg a köztéri szobrok összegyűjtésén fáradozik, 1945 után ugyanis ezeket még nem szedték lajstromba. Erről kíván katalógust összeállítani, amelyhez a szobrok nem művészi, hanem csupán a felismerést szolgáló fotóit mellékelnék. A katalógusok készítését háromszoros regisztrálás előzi meg. Ha valamelyik köztéri szobor után kutat, megtalálhatja részint a hely, részint az alkotó, avagy a tárgy szerinti jegyzékben.

Ami Pesten szép

Füzeteiből, céduláiból még sok egyéb adat is kiderül. Megtudhatjuk például, hogy Dobó Katicának szobrát emeltek a volt Ludovika lakatanyában, s emléktábla is őrzí a nevét a Veres Pálné utcai iskolában. Holott Dobó Ka-

tica nem is létezett, kitalált személy, egy múlt századi népszínmű szereplője. A várvédő Dobó Istvánnak volt ugyan egy lánya, Krisztina névre hallgatott, ő azonban az egri vár ostroma idején még meg se született.

Aztán: mivel Budapesten kevés köztéri szobor volt, a múlt század végén Ferenc József tíz szobor felállítására adott pénzt a városnak. Rajna György cédulái pontosan számontartják a tíz szobor — köztük Zrínyi, Bethlen, Bocskai, Hunyadi, Pázmány kőmásának — alkotóját, anyagát, helyét és helyváltoztatását, esetleg végleges pusztulását.

De nemcsak a múlt emlékeit gyűjti, figyeli és regisztrálja a jelen változásait is. Mindekenélőtt az újságokból tájékozódik. Szidja is a lapokat pontatlanságuk miatt. Gyakran megírják, hogy valamelyik városrészben új szobrot avattak. De hol a szobor modelljét felejtik ki a híradásból, hol az alkotóját, hol pontos helyét. Ezért néha húsz-harminc utcát is végigjár, amíg megtalálja.

Másik módszere, hogy nyakába vesz egy-egy várost, illetve városrészt, és utcáról utcára végignézi. Legutóbb Sárospatakat vizsgálta meg ilyen alaposággal. Először elolvasta a róla szóló irodalmat, aztán vonatra ült, majd térképpel a kezében napokig rötta az utcákat.

Az ilyen kirándulásokon szokott kiderülni, hogy egy-egy korábbi információ már elavult, mert a keresett szobrot áthelyezték, az épület lebontották vagy átalakították. A változás természetesen bejegyeztetik a megfelelő füzetbe. Nincs lezárt téma: a városok élnek, lélegeznek, egy részük elhasználdik, más részük megújul.

Rajna György nem vallja magát tudósnak. A tudós és a művész a világnak egy kis szeletét vizsgálja, próbálja feltárni teljes mélységében — magyarázza a különbséget —, csak az amatőr meri ilyen szélesre nyitni a gyűjtés színterét. Őt nem köti, nem is érdekli, hogy egy-egy szobor, műemlék, műemlék jellegű, vagy csak egyszerűen szép. Mindössze azt szeretné, ha mindarról, ami Pesten szép, érdekes, figyelemre és megőrzésre méltó, az ő közreműködésével egyre többen tudomást szereznének.

És még valami — teszi hozzá az önmagyarázathoz —, akinek ez a szakmája, az többnyire nyolc óra múltán abbahagyja a munkát. Az én munkaidőm viszont határtalan.

Fenákel Judit